

DOI 10.31909/26168812.2019-(45)-8

УДК 378.22.091.3

Олена ЛІТІНСЬКА\*

## СУЧАСНІ ДОМІНАНТИ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті висвітлюються особливості компетентісного підходу, як методологічного орієнтиру фахової підготовки молодших бакалаврів. Розглянуто науковий статус базових понять «компетенція», «компетентність», «компетентісний підхід», «молодший бакалавр», «професійна компетентність молодшого бакалавра». На основі аналізу наукових джерел вітчизняних і зарубіжних дослідників встановлено, що й досі єдиного підходу до тлумачення понять «компетенція» і «компетентність» серед науковців не має. На підґрунті узагальнення основних нормативно-правових актів сучасної української держави щодо реалізації компетентісного підходу у вищій освіті доведено доцільність надання особливої уваги становленню майбутнього фахівця до сучасних вимог ринку праці, який набуває професійної підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста. Схарактеризовано загальні (універсальні) та спеціальні (фахові) компетенції молодшого бакалавра. Визначено, що саме компетентісний підхід є найбільш конструктивний, адже ж найбільш ефективно сприяє зв'язку сфери освіти і сферою праці. Встановлено, що компетентісний підхід можливо реалізувати через особистісно-орієнтоване навчання. З'ясовано характерні ознаки та структуру професійної компетентності молодшого бакалавра на початковому рівні вищої освіти.

**Ключові слова:** компетенція, компетентність, фахівець, вища освіта, компетентісний підхід, молодший бакалавр.

**Постановка проблеми:** Інтеграція українського соціуму до європейського наукового та освітнього простору зумовлює зміни у системі всіх рівнів вищої освіти. Нова система освіти склалась в епоху технічного прогресу і заснована на передових знаннях та досвіді.

Орієнтуючись на сучасний ринок праці, основними пріоритетами вітчизняної освіти є вміння пристосовуватися до швидких змін і нових потреб ринку праці, бути освіченими щодо інформації, уміти її аналізувати, активно діяти, швидко приймати рішення й навчатися упродовж всього життя.

Але останніми роками цілковито очевидною стала невідповідність структури національної освітньої системи саме сучасним потребам економіки та суспільства. Особливого загострення набула своєрідність підготовки майбутніх студентів, які тільки-но закінчили школу і намагаються все ж отримати вищу освіту. Як відомо, більшість коледжів та технікумів (здійснювали підготовку за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста), виявились не спроможними якісно розв'язати двоєдине завдання від розв'язання якого уможлиблюється успішне функціонування нової моделі підготовки спеціаліста з вищою освітою; йдеться, по-перше про забезпечення наукового потенціалу, задіяність ресурсів щодо соціальної мобільності молодших бакалаврів. На початковому рівні вищої школи з'являється новий освітній продукт – молодший бакалавр, який є початковою точкою безперервного процесу навчання протягом всього свідомого життя де стандарти підготовки мають базуватись на компетентісному підході.

---

\* Літінська О. – аспірантка, Ізмаїльський державний гуманітарний університет, e-mail: Litinskaya34@gmail.com

Аналіз наукових джерел та творчого досвіду у цьому плані дає підстави припустити, що найбільш привабливою все ж є не кваліфікаційна, а компетентнісна модель підготовки молодшого бакалавра. Це зумовлено, насамперед, соціальним запитом на випускника, який поєднує навички, що притаманні новому поколінню фахівців, здатність працювати в групі, уміння приймати рішення, нести відповідальність, професійність та ініціативність. Отож система початкової вищої освіти (коледжі, технікуми, училища) спрямована на створення умов задля набуття студентом здатності до мобільності, майстерності, інноваційності, гнучкості та компетентності.

**Мета статті:** схарактеризувати сучасні доміанти теоретичних засад компетентнісного підходу як основного орієнтиру фахової підготовки молодшого бакалавра.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій:** Питання щодо визначення суті та структури понять «компетенція» і «компетентність» є дискусійним серед учених (А. Хуторський<sup>1</sup>, О. Пометун<sup>2</sup>, Головань М.<sup>3</sup>). Деякі зарубіжні дослідники (Б. Рей, Дж. Равен, С. Адам) трактують поняття «компетенція» не як набір здібностей, знань та вмінь, а як здібність мобілізувати усі ресурси для виконання на високому рівні завдань, конкретні ситуації відповідно до цілей і умов перебігу процесу. Так, британський психолог Дж. Равен під компетентністю розуміє «специфічну здатність, особливість необхідну для виконання конкретної дії в конкретній галузі, яка включає вузькоспеціальні знання особливого роду, предметні навички, способи мислення, розуміння відповідальності за свої дії»; до того ж структура компетентності поділяється на чотири компоненти: когнітивний, афективний, вольовий, навички й досвід<sup>4</sup>.

Слід зауважити, що ще й досі зміст понять «компетентність» і «компетенція» знаходиться нині у епіцентрі наукових позицій, оскільки це слугує основою розкриття якісно нових перспектив розуміння місії вищої освіти, певних результатів освітньої діяльності. Попре наукової дискусії, вчені здебільшого єдині в осмисленні компетенції та компетентності як взаємопов'язані і взаємодоповнюючі явища, що стосуються багатьох сфер життєдіяльності демократичного суспільства.

Як зазначалось, дослідженню проблематики компетентісного підходу в системі вищої освіти займаються чимало науковців: Н. Авшенюк<sup>5</sup>, О. Пометун<sup>6</sup>, А. Хуторський<sup>7</sup>, А. Вербицький<sup>8</sup>, Пишко О.<sup>9</sup>, Головань М.<sup>10</sup> та ін. Так, на думку І. Пометун, для впровадження компетентісного підходу у вищу освіту потрібно здійснити трансформації її змісту, спрямовані на кінцевий результат освітнього процесу – набуття

<sup>1</sup> Хуторской А. В. (2013). *Компетентностный подход в обучении. Научно-методическое пособие*. М.: Издательство «Эйдос»; Издательство Института образования человека, (Серия «Новые стандарты»). С. 3-54.

<sup>2</sup> Пометун О. (2007). *Компетентнісний підхід у сучасній історичній освіті*. Історія в школах України. № 6. С. 3-12.

<sup>3</sup> Головань М. С. (2014). *Професійна компетентність викладача вищого навчального закладу*. Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія. Збірник статей. Ялта: РВВ КГУ. Вип. 44. ч. 3. С.79-88.

<sup>4</sup>Равен Дж. (2002). *Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация*. М.: Когито-Центр. С. 35-39.

<sup>5</sup> Авшенюк Н., Десятов Т. (2014). *Компетентнісний підхід до підготовки педагогів у зарубіжних країнах: теорія та практика. Монографія*. Кіровоград : Імекс-ЛТД. 280 с.

<sup>6</sup> Пометун О. (2007). *Компетентнісний підхід у сучасній історичній освіті*. Історія в школах України. № 6. С. 3-12.

<sup>7</sup> Хуторской А. В. (2013). *Компетентностный подход в обучении. Научно-методическое пособие*. М.: Издательство «Эйдос»; Издательство Института образования человека, (Серия «Новые стандарты»). С. 3-54

<sup>8</sup> Вербицкий А. А., Ларионова О. Г. (2009). *Личностный и компетентностный подходы в образовании. Проблемы интеграции*. М.: Логос. С. 3-40

<sup>9</sup> Пишко О.Л. (2015). *Компетентісно орієнована методика навчання правознавства учнів дев'ятих класів* : дис. канд. пед. наук : 13.00.02. К. 251 с.

<sup>10</sup> Головань М. С. (2014). *Професійна компетентність викладача вищого навчального закладу*. Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія. Збірник статей. Ялта: РВВ КГУ. Вип. 44. ч. 3. С. 79-88.

компетентностей. Компетентнісний підхід спрямований на результативне формування ключових (базових, основних) предметних компетентностей особистості, де важливим вважається не лише її знання та вміння, а й ставлення, досвід й поведінкову модель<sup>11</sup>.

Дослідник О. Пишко небезпідставно стверджує, що компетентнісний підхід передбачає поступову переорієнтацію домінантної освітньої парадигми з переважаючою трансляцією знань, формуванням навичок створення умов для оволодіння комплексом компетентностей, які означають потенціал, здатність випускника до виживання і стійкої життєдіяльності в умовах сучасного соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційно- і комунікаційно-насиченого простору<sup>12</sup>. Близької думки й деякі інші дослідники.

**Виклад основного матеріалу:** З огляду на нормативно-правову базу вітчизняної освіти вже склалось уявлення про поняття «молодший бакалавр» і що воно повинно в себе включати. Натомість наявні два варіанти освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» та «молодший бакалавр». У зв'язку з невизначеністю, частиною вищої освіти залишаються технікуми та коледжі, які мають ліцензію на підготовку молодших бакалаврів (2014 р.). Питання ж своєрідності соціальної інституції «коледж» залишається дискусійним. Професійно-технічні заклади освіти готуватимуть молодших спеціалістів. Як зазначено у Законі України «Про вищу освіту» однією з причин невизначеності у зазначеному плані можна вважати намагання наблизити вищу освіту України до міжнародних стандартів. Як відомо, розроблено «Концепцію реалізації державної політики у сфері реформування підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста», де визначено і змістові характеристики і строки реалізації. Так, упродовж 2017-2029 рр. Концепція реалізується за певними етапами:

- *перший етап* на якому нормативно визначено напрямки реформування освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста в освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця; зокрема студенти, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, зобов'язані пройти підсумкову атестацію у формі зовнішнього незалежного оцінювання. Як відомо, згідно Закону України «Про вищу освіту» запроваджено ступінь вищої освіти «молодший бакалавр» на початковому рівні або короткому циклі вищої освіти; отож, передбачається, з одного боку, запровадження освітньо-кваліфікаційного рівня «фахівець» на третьому рівні професійної освіти (який віднесено до п'ятого рівня Національної рамки кваліфікацій), а з іншого, законодавчо підтверджується, що молодший бакалавр отримує шостий, а бакалавр – сьомий рівень Національної рамки кваліфікацій;

- *другий етап* (2019-2022 рр.) спрямований на модернізацію матеріальної бази коледжів; передбачено запровадити вступ молодших спеціалістів на основі результатів ЗНО для здобуття ступеня бакалавра, розробити стандарти освіти з урахуванням вимог Національної рамки кваліфікацій та професійних стандартів, запровадити нову процедуру акредитації освітніх програм для підготовки фахівців. Цей етап збігається із останнім набором молодшого спеціаліста (2019 р.) – замінюється «короткий цикл вищої освіти» на ступінь «молодший бакалавр». Варто взяти до уваги той факт, що статус технікумів та коледжів остаточно буде визначено до 2030 р., а вони залишаються ланкою вищої освіти, де за умов наявності ліцензії на підготовку молодших бакалаврів, вони можуть бути або самостійним закладом вищої освіти, або її структурним підрозділом, що проводить освітню діяльність. Існує точка зору на доречність зробити коледжі частиною саме професійної середньої освіти;

- *на третьому етапі* (2023-2029 рр.) передбачається модернізувати матеріально-технічну базу для забезпечення підготовки фахівців для роботи із новітніми технологіями,

<sup>11</sup> Пометун О. (2007). *Компетентнісний підхід у сучасній історичній освіті*. Історія в школах України. № 6. С. 3-12.

<sup>12</sup> Пишко О.Л. (2015). *Компетентнісно орієнтована методика навчання правознавства учнів дев'ятих класів* : дис. канд. пед. наук : 13.00.02. К., 251 с.

а також забезпечити потреби молоді у професійному профілі старої школи<sup>13</sup>.

Отже, можна стверджувати про те, що в українському соціумі вже склались підходи до розуміння соціально-педагогічного сенсу професійної підготовки молодших бакалаврів. Натомість актуальною постає необхідність фахової підготовки молодших бакалаврів за рахунок використання оптимізації ефективних методів навчання, інтерактивних технологій та інновацій. Саме впровадження і реалізація компетентісного підходу дозволяє швидко реагувати на швидкі потреби ринку праці та нові вимоги. Як визначає Концепція, стандарти підготовки фахівців мають базуватись на компетентісному підході, використовувати досвід розроблення стандартів вищої освіти для ступеня молодшого бакалавра і відповідати професійним стандартам в межах Національної системи кваліфікацій.

Таблиця 1

## До характеристики освітнього процесу молодших бакалаврів

| № | Освіта                                  | Строк навчання                                   | Вступ                                                                                    | Кредити ЄКТС                                                                                                                                        | Навчання                                                                                                                                                                                 |
|---|-----------------------------------------|--------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1 | Базова загальна середня освіта (9 кл.)  | 3-4 роки                                         | ЗВО з року його запровадження в якості державної підсумкової атестації та вступні іспити | до 240 кредитів                                                                                                                                     | Лише денна форма навчання, передбачає завершення повної загальної освіти та здобуття освітньо-кваліфікованого рівня за інтегрованими освітніми програмами                                |
| 2 | Повна загальна середня освіта (11 кл.)  | 2-3 роки                                         | Вступні випробування у формі вступних іспитів та/або ЗНО                                 | 120 -180 кредитів                                                                                                                                   | Вищий навчальний заклад на підставі освітньо-професійної програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС |
| 3 | Освітньо-кваліфікований рівень (11 кл.) | 2-3 роки, строк навчання можуть бути переглянуті | Фахові вступні випробування та/або ЗВО                                                   | 120 -180 кредитів, з яких 60 може бути зараховано на підставі визначення результатів навчання за відповідним або спорідненим спеціальності профілем | Вищий навчальний заклад на підставі освітньо-професійної програми розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС                         |

Деталізуємо певні аспекти вищої освіти для ступеня молодшого бакалавра. Йдеться, по-перше, про початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти, який здобувач вищої освіти набуває в результаті успішного виконання освітньо-професійної програми,

<sup>13</sup> Проект Концепції реалізації державної політики у сфері реформування підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста. URL: <https://www.google.ru/url>

обсяг якої становить 120-150 кредитів ЄКТС (2017 р.)<sup>14</sup>. Узагальненій характеристиці своєрідності освітнього ступеня «молодший бакалавр» сприяє нижче наведений матеріал (табл. 1)

Отже, створюється уявлення про наступність рівнів набуття фахової компетентності здобувачами вищої освіти. Натомість головна передумова – наявність основної базової загальної середньої освіти (строк навчання – 3-4 роки), повної загальної середньої освіти (строк навчання – 2-3 роки) та освітньо-кваліфікованого рівня (строк навчання – 2-3 роки залежно від можливостей пере зарахування результатів навчання). Вступ до закладу вищої освіти здійснюється на конкурсній основі за результатами зовнішнього незалежного оцінювання. Строк навчання можуть бути переглянуті при переході до трирічної старшої професійної школи. Привертає увагу ще й таке: для здобуття ступеня вищої освіти молодший бакалавр ЗВО мають право скорочувати обсяг освітньої програми, де зазначено певні обмеження. До того ж молодший бакалавр має можливість працювати за спеціальністю як особа, що має відповідну освіту та певні компетенції, продовжити освіту за фахом в університеті за скороченою програмою, або ж змінити освітній напрям і вступити до іншого закладу вищої освіти на загальних засадах.

Деталізує вище окреслений аспект (див. табл. 2) ступень вищої освіти – молодший бакалавр (початковий рівень) має відповідати п'ятому рівню кваліфікації. У таблиці 2 наведено характеристику початкового рівня вищої освіти за НРК.

Таблиця 2

#### Характеристика початкового рівня вищої освіти за НРК

| Рівень вищої освіти        | Кваліфікаційний рівень        | Ключова компетентність фахівця                                         | Ступень вищої освіти |
|----------------------------|-------------------------------|------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| Початковий (короткий цикл) | П'ятий кваліфікаційний рівень | Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі у процесі навчання | Молодший бакалавр    |

Слід взяти до уваги, що стандарти вищої освіти визначають певні вимоги до освітніх програм щодо підготовки молодших бакалаврів, зокрема, в межах гуманітарних спеціальностей. Йдеться про чітке окреслення певного переліку знань, умінь та навичок якими має володіти на початковому рівні фахівець для компетентного виконання своїх посадових обов'язків. Зауважимо на своєрідності змістового поновлення поняття «гуманітарні науки», йдеться про предметні специфіки: релігієзнавства, історії, археології, філософії, культурології, філології, економіки, а також, інформаційної, бібліотечної та архівної справ. Представимо у згорнутому вигляді перелік компетентностей за НРК (табл. 3).

Задля максимального використання ресурсів компетентісного підходу, доречно в освітній програмі загальних компетентностей окреслити 5-15 найменувань. Наприклад: здатність до адаптації та дії в новій ситуації; знання та розуміння предметної області; уміння працювати у команді; застосування знань на практиці; здатність до критики та самокритики; уміння працювати усно та письмово національною мовою; здатність до безперервної освіти та ін.

До того ж орієнтовна кількість спеціальних (фахові) компетентностей має бути від 10 до 20 найменувань; для зручності та відповідно до професійних стандартів кількість спеціальних (фахових) компетентностей може містити окремий перелік.

Деталізуємо вище окреслене на прикладі Мукачівського державного університету. Гуманітарні спеціальності які пропонує заклад, ступень вищої освіти – молодший бакалавр – економіка, початкова освіта, інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Так,

<sup>14</sup> Закон України «Про вищу освіту» : за станом на 03.07.2017 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>

молодший бакалавр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи отримає диплом молодшого бакалавра, 120 ЄКТС, навчається 1 рік і 10 місяців. Основна мета освітньої програми, підготовка фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи, які володіють необхідними знаннями інноваційного характеру, уміннями їх практично застосувати, здатних вирішити складні завдання та проблеми у галузі культури і мистецтва. Основний фокус освітньої програми та спеціалізації, який пропонує заклад, засновано на формуванні професійної компетентності для здійснення діяльності у галузі культури і мистецтва.

Таблиця 3

**Молодший бакалавр – гуманітарій: до характеристики універсальної і фахової компетентностей**

| <b>Загальні (універсальні) компетентності</b>                                                                                                                                                                                             |                                 |                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| здатність фахівця розв'язувати типові спеціалізовані задачі в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризуються певною невизначеністю умов. |                                 |                                                                                                                                          |
| <b>Спеціальні (фахові) компетентності</b>                                                                                                                                                                                                 |                                 |                                                                                                                                          |
| 1.                                                                                                                                                                                                                                        | Знання                          | Теоретичні знання набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності, розуміння (усвідомлення) рівня цих знань                      |
| 2.                                                                                                                                                                                                                                        | Уміння                          | Розв'язання типових, спеціалізованих задач широкого спектра, що передбачає ідентифікацію та використання інформації для прийняття рішень |
| 3.                                                                                                                                                                                                                                        | Комунікація                     | Співробітництво, взаємодія з широким колом осіб для провадження професійної або навчальної діяльності                                    |
| 4.                                                                                                                                                                                                                                        | Автономність і відповідальність | Здійснення певних управлінських функцій та прийняття рішень у звичних умовах з елементами непередбачуваності                             |

Як уже зазначалось на час «перехідного періоду» нормативно-правова база щодо стандартів компетентісної освіти ще знаходиться у розробці. Як наслідок аналіз механізмів упровадження компетентісного підходу в освіту стає предметом актуальної педагогічної дискусії сучасних вітчизняних науковців та практиків.

Аналіз наукових джерел засвідчує, що однією з характеристик компетентності є орієнтованість на суб'єкта (студента), тобто його культу мислення, самостійність і відповідальність. Це дає підстави аналізувати термін «компетентність» в органічному зв'язку із особистісними новоутвореннями. Згідно з цим «компетентність» за своєю сутністю є психічними процесами (сприймання, мислення, свідомість, пам'ять, мотивація тощо). Педагогічний сенс явища, яким виступає «компетентність», полягає в мотивованому прояві психічних процесів, спрямованих на само актуалізацію особистості і успішну інтеграцію в соціум, професійне середовище. Розумові процеси як складові поняття «компетентність» слід розглянути в світлі фізіологічних наук, в яких можна знайти витoki поняття компетентність. Компетентність, як результат розумового процесу визначають рівень зрілості особистості і фахівця в цілому. Тому постає проблема впровадження компетентісного підходу до галузі освіти, нових методик та технологій навчання, нового підходу до підготовки майбутніх фахівців не як до оволодіння набором знань, умінь, навичок, а як до набуття компетенцій та можливостей випускника вирішувати професійні завдання в умовах які постійно змінюються, що відображає вимоги сучасного ринку праці. Але основною проблемою підготовки майбутніх фахівців, є накопичення теоретичних знань, накопичення великої кількості інформації, тоді як практичні знання є недостатніми.

Маємо відмітити, що особливої уваги заслуговує професійна компетентність молодшого бакалавра, як ключовий вид компетентності. Професійна компетентність (на думку Головань М.) «інтегративне утворення особистості, що поєднує в собі сукупність знань, умінь, навичок, досвіду і особистісних якостей, які обумовлюють готовність і здатність особистості діяти у складній ситуації та вирішувати професійні завдання з

високим ступенем невизначеності; здатність до досягнення більш якісного результату праці, ставлення до професії як до цінності»<sup>15</sup>.

Отже, професійна компетентність є складною професійною, інтелектуальною, особистісною ознакою, яка формується у процесі професійної підготовки молодшого бакалавра у вищій школі, проявляється і вдосконалюється на протязі усієї професійної діяльності, ефективність якої залежить від теоретичної і практичної підготовки. Молодшому бакалавру не достатньо мати тільки фундаментальні теоретичні знання, які передбачає «короткий курс» а також практичну підготовку, бути творчою, психологічно зрілою особистістю, здатною швидко реагувати на вимоги ринку праці. Тобто, компетентність молодшого бакалавра враховує різні аспекти його діяльності: інтелектуальну, професійну і особистісну.

Вочевидь упровадження і застосування компетентісного підходу на початковому рівні вищої освіти дозволить реалізувати різні підходи в освітньому процесі. А саме особистісно-орієнтований, діяльнісний, практико-зорієнтований. Тому виділення компетентностей у змісті навчальних дисциплін визначає орієнтири у відборі тих фахово значущих знань, які найбільш суттєвими для формування ціннісних орієнтацій фахової підготовки молодших бакалаврів.

**Висновки.** Новий освітній продукт – молодший бакалавр з'явився не випадково. До 2014 року кількість спеціалістів з теоретичними знаннями було більше ніж кваліфікованих фахівців з практичними навичками. Тому державна політика була спрямована на найбільш орієнтованих у нових умовах фахівців і нових моделей їх підготовки. Саме компетентісний підхід став новим концептуальним орієнтиром до формування змісту освіти не тільки в контексті єдиного європейського освітнього простору, а й в вітчизняній вищій школі. Поєднання набутих знань з їх практичним застосуванням, стимулювання об'єктів освітнього процесу до саморозвитку й позитивний вплив на професіоналізм молодшого бакалавра – безперечна перевага компетентісного підходу.

Компетентісний підхід не передбачає тільки конкретної обізнаності та інформованості людини, володіння нею енциклопідичними знаннями. Він спонукає до успішного розв'язання проблем, що виникають у процесі професійної підготовки, у стосунках з іншими людьми, у практичному житті при виконанні соціальних ролей громадянина України, у професійній діяльності тощо. Але поки перспективи підготовки кваліфікації молодшого бакалавра (очікування ринку праці, програми підготовки) ще залишаються мало вивченими і вимагають подальшого опрацювання. Власно з цим ми й пов'язуємо перспективи подальшого наукового пошуку.

### Література

Авшенюк Н., Десятов Т. (2014) *Компетентісний підхід до підготовки педагогів у зарубіжних країнах: теорія та практика*. Монографія. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 280 с.

Вербицкий А. А., Ларионова О. Г. (2009) *Личностный и компетентностный подходы в образовании*. Проблемы интеграции, М.: Логос, С. 3-40

Головань М. С. (2014) *Професійна компетентність викладача вищого навчального закладу*, Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія. Збірник статей., Ялта: РВВ КГУ, Вип. 44., ч. 3., С.79-88.

*Закон України «Про вищу освіту»*: за станом на 03.07.2017 р., Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>

*Проект Концепції реалізації державної політики у сфері реформування підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста* URL: <https://www.google.ru/url>

Пометун О. (2007) *Компетентісний підхід у сучасній історичній освіті*, Історія в школах України, № 6., С. 3-12.

<sup>15</sup> Головань М. С. (2014) *Професійна компетентність викладача вищого навчального закладу* Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія. Збірник статей. Ялта: РВВ КГУ, Вип. 44. 88 с.

Пишко О.Л. (2015) *Компетентнісно орієнтована методика навчання правознавства учнів дев'ятих класів* : дис. канд. пед. наук : 13.00.02, К., 251 с.

Равен Дж. (2002) *Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация*, М.: Когито-Центр, С. 35-39

Хуторской А. В. (2013) *Компетентностный подход в обучении*. Научно-методическое пособие., М.: Издательство «Эйдос»; Издательство Института образования человека, (Серия «Новые стандарты»), С. 3-54

## REFERENCES

Avschenyuk N., Desyatov T. Competency approach to the training of teachers in foreign countries: theory and practice. Monograph. Kirovograd: Imex-LTD, 2014. 280 p.

Verbitsky AA, Larionova O. G. Personality and competence approaches in education. Problems of Integration M.: Logos, 2009. P. 3-40

Golovan M.S. Professional competence of a teacher of a higher educational institution Problems of modern pedagogical education. Series: Pedagogy and Psychology. Collection of articles. Yalta: RVB KSU, 2014. Vip. 44, part 3. p.79-88.

The Law of Ukraine «On Higher Education»: as of 07.03.2017 Verkhovna Rada of Ukraine URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>

Draft Concept for the Implementation of State Policy in the Field of Reforming the Training of Educational Qualifications for a Younger Specialist URL: <https://www.google.com/url>

Pometun O. Competency Approach in Modern Historical Education History in Schools of Ukraine. 2007. No. 6. P. 3-12.

Pishko O.L. Competently oriented method of teaching law students of the ninth grade: diss. Cand. ped Sciences: 13.00.02 K., 2015. 251 pp.

Ravan G. Competence in modern society: identification, development and implementation M.: Kogito Center, 2002. P. 35-39

Khutorskoy AV Competence approach in teaching. Scientific and methodical manual. Moscow: Eidos Publishing House; Publishing House of the Institute of Education of Man, 2013 (Series «New Standards»). P. 3-54

### ***Litinska O. Modern dominants of the oretical principles of the competent approach to preparation of junior bachelors of humanities specialties***

*The article highlights the features of the competent approach, as a methodological benchmark for the professional training of junior baccalaurs. The scientific status of the basic concepts «competence», «competence», «competent approach», «junior bachelor», «professional competence of junior bachelor» is considered. On the basis of the analysis of scientific sources of blighty and foreign researchers, it has been established that there is still no single approach to the interpretation of the concepts of «competence» and «competence» among scholars. On the basis of generalization of the basic legal acts of the modern Ukrainian state concerning the implementation of the competent approach in higher education, it is proved that the special attention should be paid to the future specialist's formation to the modern requirements of the labor market, which acquires professional training on the educational qualification level of a junior specialist. The general (universal) and special (professional) competences of the junior bachelor are described. It is determined that the most competent approach is the most constructive, because the most effective way is to promote the connection of the sphere of education and the field of labor. It has been established that a competent approach can be implemented through personalized learning. The characteristic features and structure of professional competence of the junior bachelor at the initial level of higher education are revealed.*

**Key words:** competence, competence, specialist, higher education, competency approach, younger bachelor.